

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s priložo po 16 vinarjev.

Z mesečno priložo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Članek 19., jezikovno vprašanje in Slovenci. — Izpreobrnite se, spokorite se! — Politične vesti. Mecenat J. Hlavka in Čehi. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Raznoterosti. Podlistek: Iz dobe punta in bojev.

Članek 19., jezikovno vprašanje in Slovenci.

Piše Vladislav Lipnicki.

Zadnji čas je zopet prišlo jezikovno vprašanje na dnevni red avstrijskih narodov. Ne bode odveč, ako se tudi s slovenske strani izpregovori nekoliko o jezikovni ali narodni enakopravnosti.

Za Beustove vlade je bil izdan državni osnovni zakon z dne 21. grudnia 1867 št. 142 državnega zakonika o splošnih pravicah državljanov za kraljestva in dežele v državnem zboru zastopane, katerega članek 19. se glasi:

Vsi narodi v državi so enakopravni, in vsak narod ima nedotakljivo pravico na varstvo in gojitev svoje narodnosti in svojega jezika. (Alle Volksstämme des Staates sind gleichberechtigt, und jeder Volksstamm hat ein unverletzliches Recht auf Wahrung und Pflege seiner Nationalität und Sprache.) — Iz tega občenega odstavka sledi, da se nobenemu državljanu ne sme zgoditi nikakoršna krivica radi tega, da je pripadnik te ali one narodnosti, naj si že gre za javne ali zasebne zadeve.

Jednakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju se od države pripoznava. (Die Gleichberechtigung aller landesüblichen Sprachen in Schule, Amt und öffent-

lichem Leben wird vom Staate anerkannt.) — Ta drugi odstavek je zelo važen. V deželi navaden jezik je jezik naroda v deželi davno in stalno naseljenega. Jednakopravnost v deželi navadnega jezika pa se ne nanaša samo na ta del dežele, v katerem prebiva narod, za katerega jezikovno enakopravnost se gre, ampak sploh na celo deželo, torej tudi na ozemlje drugega deželnega jezika. Jezikovna enakopravnost velja za celo deželo in ne za del dežele, niti za posamezne okraje. O jezikovni enakopravnosti se more govoriti le v takšni deželi, v kateri prebiva več nego jedna narodnost. V takšni deželi velja načelo dvojezičnosti, oziroma mnogojezikičnosti. Jednakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju tiče se vseh šol, vseh uradov, n. pr. državnih, deželnih, občinskih i. t. d. kakor tudi javnih korporacij, n. pr. obrtnih in trgovinskih, odvetniških zbornic, obrtnih zadrug i. t. d. Jezikovno enakopravnost pa je razumeti ne le v tako imenovanem zunanjem uradovanju t. j. v stiku urada s strankami, ampak tudi v notranjem uradovanju, t. j. v stiku urada z uradom. V moderni demokratični državi se v obče ne sme delati noben razloček med zunanjim uradnim jezikom (äussere Amtsprache) in notranjim (innere Amtsprache). Ta pojma je iznašla nemška birokracija, katera hoče z državnimi sredstvi, t. j. z uradi in na stroške davke plačujočih državljanov, torej tudi nemških, ponemčevati nenemške narode.

V deželah, v katerih prebivajo nekoliko narodov, imajo bitijavna učilišča tako urejena, da dobi vsak narod potrebna sredstva za izobrazbo v svojem jeziku, ne da bi se ga sililo učiti se drugega deželnega jezika.

Samo Rus je malo godrnjal, ker je hotel, da naj pripade hrvatska Bosna Srbiji, a hrvatska Hercegovina Črnigori. Toda ugovarjati ni mogel. Močnejši je naš cesar Franc Jožef I., kakor drugih devetindevetdeset.

Sklenjeno je bilo torej, da vzame Bosno Avstrija. Takoj so pozvali Filipovića, naj jo zasede. Madjar Andraš je dejal: „Dovolj je v Bosno poslati dva polka in vojaško godbo, pa je gotova.“ Mislil je, da se Hrvat-Bošnjak ustraši in uda vsakomur. Filipović se je temu uprl ter je izvalil nekoliko več vojske. Na Hercegovino je poslal Jovanovića, na Krajino ali Turško Zacha. A ko so prišli do meje, niso mogli nikakor noter, ker so bile zaprte vse ceste in vse soteske. In kar brž je telegrafiral Filipović naravnost cesarju. Prav osebno cesarju. Dejal je v telegrafu: „Pošlji, dragi cesar, še enkrat toliko tisoč vojakov v Bosno, ker sicer ne moremo Bosni storiti ničesar, ako nam ne pošlješ pomoči. Pošlji samih Hrvatov, ker drugi ne znajo hrvatski, in bi nastala sicer tukaj največja zmešnjava!“

In potrkalo se je tu, potrkalo tam, pogledal si tja, pogledal si sem, pa so zmagali Hrvati in Avstrija. Tudi Livno je padlo 28. septembra 1878. Osvojila sta ga nadvojvoda Ivan in Albori. Jedva pa je padlo Livno in še ni

(In den Ländern, in welchen mehrere Volksstämme wohnen, sollen die öffentlichen Unterrichtsanstalten derart eingerichtet sein, dass ohne Anwendung eines Zwanges zur Erlernung einer zweiten Landessprache jeder dieser Volksstämme die erforderlichen Mittel zur Ausbildung in seiner Sprache erhält.) — Ta odstavek jamči, da so vsi narodi gledé šolstva in izobraževalnih sredstev enakopravni, torej da imej vsak narod svoja učilišča z lastnim učnim jezikom, katera potrebuje k svojemu kulturnemu razvoju. Potemtakem so javne oblasti dolžne, vse storiti, da se ugotovi kulturnim težnjam vsakega naroda.

Praktično sledi iz članka 19. n. pr., da sta na Koroškem slovenski in nemški jezik v deželi navadna jezika. Slovenščina ima v celi deželi, ne le v slovenskem delu, ampak tudi v nemškem delu Koroške isto pravico kakor nemščina. Slovenci na Koroškem imajo pravico na svoje slovenske šole, t. j. ljudske, meščanske in strokovne šole, učiteljske, gimnazije in realke kakor jih že imajo Nemci. Uradi vseh vrst imajo po zakonu s slovenskimi strankami po celem Koroškem slovenski uradovati. Skratka Slovenec ima v celi Koroški po zakonu zajamčene iste pravice kakor Nemec. Cela Koroška ima po zakonu značaj popolne dvojezičnosti.

Mogoče bi kdo dvomil o veljavnosti norme, katero obsega članek 19., sklicajoč se na to, da je treba še posebnega zakona, bodisi državnega, bodisi deželnega, ki bi jasneje uredil določbe tega takoimenovanega narodnostnega članka. Če bi bilo temu tako, morala bi biti v tem članku samem obljuba, da se izda potem zakona natančnejše določbe, kakor je to v članku 12. ravno tega državnega osnovnega zakona, kateri govori o shodih in družtvih ter obljublja, da se

minil teden, evo ti Joze Kukića nazaj iz vstaštva.

„Kaj je, kako je? Živ in zdrav?“ ga je vpraševalo vse vprek.

„Hvala Bogu?“ se je glasil odgovor. In Jozo Kukić je pripovedoval svoje doživljaje med vstaši. Pripovedoval je, kako je v stiski travo jedel in pil vodo z listov, da ni imel včasih kam leči in se z ničemer pokriti, opisoval je svoje muke skozi toliko let ter je dostavljal: „Kdor vsega tega ni prestal, ne ve, kaj je težko življenje!“ In povedal je tudi, kako ga je Mehmed Bučić na Visibabi rešil očitne smrti. In vprašal je: „Ali je še živ moj prijatelj?“

„O, živ je in zdrav! Niti las mu ni padel z glave. Bil je sicer malo ranjen na Črnih potokih, kjer so se krščeni Hrvati osobito odlikovali, toda rana se mu je zarasla in zdaj mu je glava še trša kakor kdajkoli.“

„To me veseli!“ je dejal Jozo ter jo je mahnil k Mehmedu Bučiću, da ga vidi in vpraša za zdravje ter se mu zahvali za zvesto prijateljstvo.

Jozo Kukić jo je mahnil torej vkreber proti Bučiću gaju, večkrat je obstal, da se oddahne in si otare pot s čela, zakaj nič več ni imel tiste moči, kakor v mladosti, ko je mogel dirjati navzgor, ne da bi se odsopel. Potrla ga je pač

Iz dobe punta in bojev.

Črtice izza okupacije Herceg-Bosne. Napisal Ivan Klarić.

II.

Pravi prijatelj se spozna v nesreči.

(Konec.)

Prišel je 13. srpan 1878. Tam na Prajzovskem, v mestu Berolinu, se je sešlo sedem cesarjev in drugih poglavarjev, da nam umerijo hlače. Sešli so se, da nam umerijo hlače in sicer take, da nam ne bodo niti pretesne, niti preširoke, ne prekratke, ne predolge, saj se že zaradi našega jokanja, ki je donelo iz hrvatske Herceg-Bosne, ni dalo več živeti. Udarili smo proti nasilju kakor divji. In dejal je prajzovski kralj, ki je vsej Nemčiji car: „Pa naj gre v Bosno Avstrija. Ona ve in zna, kar je treba tamkaj storiti. Mi pa ne vemo in ne znamo ničesar. Naj gre avstrijski cesar, čegar oče se je ondi tudi že bojeval za hrvatske dežele, a tudi njegov ded in njegov praded, ker od sabora na Cetinu 1. januarja 1527 po hrvatskem državnem pravu je to njegova pravica.“

„Tako je in dobro je!“ so vzkliknili vsi in nihče ni ugovarjal.

še izdajo o tem predmetu posebni zakoni. Toda v članku 19. se nič kaj takega, sploh nič ne obljublja. Članek 19. ima torej popolno in izključno moč zakona. Iz tega sledi nujno, da vsi zakoni in vse naredbe, sploh vse, kar se ne strinja s člankom 19. ali temu članku nasprotuje, nima nobene obvezne moči in sploh nobene veljave. Da ima članek 19. moč zakona in je v resnici v veljavi, priznavajo pravniki strokovnjaki in najvišje sodnijske instance kakor n. pr. najvišje državno sodišče. Članek 19. državnega osnovnega zakona more biti le od podobnega zakona razveljavljen, nikdar pa ne od deželnega zakona ali od kakšnekoli vladne naredbe.

Članek 19. izključuje vsakršno predpravicu kateregakoli jezika v kraljevstvih in deželah v državnem zboru na Dunaju zastopanih in razveljavlja vse zakone in vse razne naredbe, katere bi bile v prilog jednemu jeziku n. pr. nemškemu in na škodo drugim jezikom n. pr. slovenskemu, i. t. d. Neveljavne so n. pr. vse naredbe in vsi predpisi, ki vvajajo nemški uradni jezik, bodisi že notranji ali zunanji. Da so se mogle izdati razne naredbe in predpisi v prilog nemščine, je vzrok ta, ker imajo Nemci faktično večjo politično moč, nego vsi nenemški narodi skupaj, in oblasti v rokah, da se izdajajo po njih želji naredbe in predpisi, če tudi so v nesoglasju z veljavnimi zakoni. Zato ne preostaja nič drugega nenemškemu narodu, ako hočejo samim sebi dobro, nego da se združijo ter da tako dobe takšno politično moč, ki bode vlado prisilila, zakone dejanski izpolnjevati. Vsak novi narodnostni ali jezikovni zakon bi bil pri sedanjih razcepljenosti nenemških narodov na škodo nenemškemu narodu, ker bi bil izdan pod vplivom politične premoči Nemcev nad nenemškimi narodi, torej v prilog nemščine in v škodo nenemških jezikov.

Geslo nenemških narodov, torej tudi Slovencev bodi: Nobenih novih narodnostnih ali jezikovnih zakonov, pač pa je treba izsiliti, da se takšni že obstoječi zakoni izpolnjujejo!

Izpreobrnite se, spokorite se!

(Dopis).

Gospod urednik! Sedaj ste pa našli, kar ste iskali! Čemu vendar vtikate svoj nos med socijalne demokrate? Ali še ne veste, da so ti rdečkarji od onega časa, ko so pustili prečastitega Arkota v Idriji na cedilu, brezverni in breznačajni ljudje, ki jim je vsak program le prazna beseda? Vi ste priporočali uvaževanje socijalnih demokratov in vedno vzajemno podporo med temi in narodnjaki! To bo pa res kaj lepa družba! Ali niste čitali tiste mogočne „Naše moči“, glasilo državnega poslanca Go-

planina, oslabila sta ga glad in žeja, kajti težko je vsak dan nositi glavo v torbi.

Še malo, pa pride do Bučičeve kože. Iz daljave je videl, da sedi pred kočo debel mož in nekaj teše.

„Mehmedeee!“

Mož je dvignil svojo glavo, bistro pogledal onega, ki ga je poklical, a potem so se mu vdrle solze curkoma preko lica, da ni mogel niti ziniti. Med tem se je Jozo približal, in Mehmedu se je razvezal jezik, da je vzkliknil: „Ti Jozo!“ In prijatelja sta se hipoma našla na junaških prsih.

Ruke šire, u lice se ljube
za junačko pitaju se zdravlje.

„Da, tu sem zopet“, je šepetal Jozo ter je še krepkeje pritisnil Mehmeda na svoje ožgane in opraskane prsi.

„Pa odkod prihajaš?“ je vprašal Mehmed.

„Saj veš odkod.“

„Kdaj si pa prišel?“

„Včeraj.“

„Ali je doma vse zdravo?“

„Dobro je, a pri tebi?“

„Ej, šušur (dobro, hvala Bogu)!”

Tega dne se prijatelja nista ločila, kajti pripovedovala sta drug drugemu vse svoje do-

stinčarja?! Tam je dokazano, da so socijalni demokratje „stranka javnega vlačugarstva“ —! Ali se ne bojite Boga, da se hočete družiti z vlačugarji? V dno pekla ste obsojeni, kjer bo jok in škripanje z zobmi. Res, škoda vas je; ali ker ste sami s premislekom in namenom to storili, — ste na večno pogubljeni!

Pa še nekaj je, kar vam ne bo nikdar odpuščeno. „Naš list“ po smrti „Slovenije“ je postal oficialno glasilo brezverskih liberalcev. Tako rohani „Slovenec“. Kaj pa mislite? Do sedaj je bil „Naš list“ neodvisno glasilo, ki se je neustrašeno boril za resnico in pravico, ki je povedal vsakemu v obraz, kar mu gre — in sedaj se prodaste liberalcem! Upognili ste hrbet, prodali neodvisnost, značajnost je proč! Pomilujem vas in vaše zobe, ker boste morali na večno škripati!

Izpreobrnite se, spokorite se, vas lepo prosim. Še je čas, dokler živite, ne pogublajte svoje duše! Ti zavrženi liberalci se toliko poganjajo za narodnost, pa ne vedo, da je narodnost poganstvo, zato so malikovalci, brezverci. Ali je bil Kristus Slovenec?! — No, torej! — Ali ne veste, da moramo ljubiti bližnjega kakor samega sebe? Mar ni Nemec tudi človek? Zakaj jih tako preganjate in sovražite? Pustite Nemce na miru, naj delajo kar hočejo; ljubite jih, spoštujte jih, bodite z njimi prijatelj, zvežite se z njimi zoper naprednjake. Nemec ni naš sovražnik, to je liberalna laž, Nemec je naš prijatelj in zaveznik. Odpovedal se je vsem privilegijem, glasoval bo za občno, demokraško volilno pravico z nami zoper trubarjanske liberalce, — zoper mesta.

Veliko zaslugo boste imeli pred Bogom, ako ne dajete več zavetja v „Našem listu“ učiteljstvu, ki je zagrizena, brezverska liberalna opora. Vedno imajo na jeziku narodnost, kakor bi jim to kaj pomagalo. Našo škofovo stranko ponižujejo in pišejo, upijejo tako, kakor bi bil ves svet njihov. Oni niti ne vedo, da jim bo naša stranka rezala kruh — in to je predrznost, nehvaležnost! Je že sklenjeno in dognana reč, da le tisti smejo pričakovati izboljšanja plač, ki so z nami, drugi so vsi obsojeni na večno lakoto.

Pomislite, da ti ljudje zahtevajo svobodno šolo pod sedanjim, od papeža prokletim šolskim zakonom! Brrr! Ali vas ni strah? Vsak, kdor hodi sedaj ali pošilja otroke v šolo, bo pogubljen. Sam presvetli cesar, ki je ta zakon potrdil, bo ah, škoda ga je, ker je dober in pobožen mož. Pa ne pomaga nič!

Naša stranka ne bo mirovala, dokler ne izgine s površja ta brezverski šolski zakon z učiteljstvom vred. Mi bomo že pokazali tem učiteljem, kaj je pokorščina, svobodna šola, nravna-verska odgoja, naprednost in kako se dela proti ljudstvu! Mi smo močni, naša stranka je iz ljudstva, vse ljudstvo je z nami in tudi

življaje odtistihmal, ko jo je Jozo potegnil med vstaše.

* * *

Minilo je leto, minili sta dve, tri po okupaciji, a Jozo in Mehmed sta si ostala dobra kakor rojena brata.

Četrtega leta izza zavzetja, bilo je baš pod jesen, pa se je čula nekega jutra salla (molitev za mrtve) na džamiji Glavici.

„Kdo je umrl?“ so vpraševali po čaršiji.

„Mehmed Bučič!“ so odgovarjali.

„Allah rahmetejle!“ (Bog mu bodi milostiv). —

Pomikala se je džezaza (izprevod), a za njo je stopal Jozo Kukić sklonjene glave. Mehmeda so položili v grob. Mnogo denarja se je razdelilo pri tem pogrebu, in Jozo je plačal tudi sallo, kajti med vstaši si je bil pridobil ogromno novecev. V tej žalosti pa je pozvedel tudi za Ali-ago ter mu je poslal v Anauluk dolžno glavnico in še trikratne obresti, a kmalu nato je od velike tuge za nepozabnim prijateljem tudi on legel v hladni grob.

Danes ni ne Mehmeda Bučića, ne Joze Kukića. Mir božji z njima! Oba prijatelja sta mrtva, ne vidita se in ne slišita se več, toda njuno pravo prijateljstvo živi dalje v ustih naroda.

Nemci nam gredo na roko. — Učiteljem pa bomo rekli: „Sam hotel, sam poginil!“

V „Našem listu“ je bilo tudi čitati, da se naša škofova stranka poslužuje zlorabe vere za dosego svojega namena. Če boste še enkrat to pisali, vas bodo vsi vrage trgali na kosce v peklu. Ali vam ni znano, da je po naši veri dovoljeno vsako sredstvo in vsak pripomoček, samo da se reši duša večnega pogubljenja! Liberalci so vsi brezverci, ker se drznejo pisati resnico o prečastiti duhovščini, ki so maziljenci in služabniki božji. Če oni kaj zagrešijo, komu je to mar? Mar bodo liberalci dajali zanje odgovor? Profesor Wahrmond je tudi liberallec, zato pa je zagrešil take reči. Papež mu že pokaže, kaj je prava učenost!

Kar pišeta „Slovenec“ in „Domoljub“, je vse gola resnica, kakor čisto zlato, drugače bi ju ne mogel priporočati premilostljivi knez-škof ljubljanski — kot Kristusov namestnik in naslednik apostolov — našemu vernemu ljudstvu v poduk in zabavo. Sotrudniki pri teh dveh listih so samo pobožni, verni in Bogu udani duhovniki. Koliko smrtnih grehov naredite vi in drugi napredni listi, ki z dokazi pobijate pisavo teh svetih listov in delo svetih mož! Prosim vas, pustite ju na miru, da ne boste toliko trpeli po svoji smrti!

„Naš list“ priporoča čitati praški spis o Primožu Trubarju. Zakaj rajši ne priporoča čitati knjigo dr. Jurja Bertrina „Kritična razprava o lurških dogodkih“? Sam škof jo pošilja liberalcem brezplačno s svojo vizitnico, da bi jih izpreobrnili, a vse — zaman. Nihče noče čitati tega učenega dela, pač pa čitajo o Trubarju!

Zato verjamem, kakor bi z žebli pribil, da so vsi narodnjaki brezverci, ki v posvetnih zadevah nasprotujejo prečastiti duhovščini. Več med njimi je poštenih, zglednih mož, škoda jih je, vsi bodo pogubljeni! Vse drvi le proti peklu: svobodna šola, svobodno časopisje, svoboda vesti in vere, nepokorščina do duhovščine, narodnost, napredek in mnogo družega je vse satanovo delo. Gorje našemu narodu, ki ima napredno učiteljstvo, uradništvo, meščanstvo in mnogo inteligence, ki so na krivi poti, nepokorni duhovščini v politiki, gorje! Vsi bodo pogubljeni! Blagor ubogim v duhu, blagor našemu kmetu, ki uboga in hodi za duhovščino, njega edinega čaka večno plačilo in veselje v nebesih! — Na Goriškem, Štajerskem, pa tudi pri nas je več takih zasleplencev, ki drviijo za narodnjaki. Da bi vendar vsaj ti še pravočasno spregledali in uživali veselje in ne žalosti v temi, kjer bo večno trpljenje in škripanje z zobmi.

Dovolj sem govoril. Izpreobrnite se, spokorite se!

Veren Slovenec.

III.

„To je pravi in pošten Turčin.“

Bećir-aga Hadži-Mehmedefendić je bil v Livnu človek in pol. On je bil to po telesu, po pameti, po poštenju, po imetku in, kaj bi pravil dalje, v vsakem oziru. Mogel se je meriti z vsakim pašo in znal bi se vesti v cesarski družbi. V pritličju je čakal vedno osedlan konj, na glavnem trgu je imel prodajalnico, nabitopolno mehke robe, za pasom zlato in srebrno okovano orožje, na selu pa je imel kmete, med njimi pristave, ena lepša od druge, ena bogatejša od druge. Torej vsega dosti in v izobilici. Pojdi v Čehajić, v Dobro, v Mandak, v Guber in kamorkoli hočeš po našem okraju, pa vprašaj: „Čegava je ta grajščina, čegava je ta pristava, čegava je ta njiva z dobro pšenico belico, čegava je ona trava rosulja do kolena in gosto ponikla „kakor sam Bog hoče“,“ pa ti rečejo: „To je Bećir-agina, — tudi to je Bećir-agina in — tudi tisto je Bećir-agina. — Ves začuden boš vprašal: „A kaj je ostalega sveta?“ — in slišal boš nato odgovor: „Tistole ilovje pa onole kamenje, na katerem raste drobno žito, tistele livade z grmičjem in zanikarnim tršjem, pa onele kolibe, v katere ne pride solnce

Politične vesti.

Nesloga v češkem taboru postaja že nevarna. „Narodni listy“, „Čas“, „Lidove noviny“ in mnogi češki prvi listi ljuto napadajo „narodni klub“ čeških poslancev na Dunaju, zlasti pa načelnika dr. Kramařa. Vsi očitajo poslancem, da so brez odločnosti, da so vladni hlapeci ter da ne dosežejo ničesar. Izjave vlade glede ustanovitve brnske univerze in glede sodnikov na Češkem so narod silno razburile. Izvrševalni odbor mladočeške stranke v Pragi pozivlja svoje člane, naj izstopijo iz vladne večine. Dr. Kramař misli baje pustiti vse ter se naseliti stalno na Ruskem.

Hrvatska. Dež. poslanec Supilo, člen hrvatsko-srbske koalicije, se je te dni mudil na Dunaju ter se dogovarjal z jugoslovanskim klubom. Med Jugoslovani v obeh državnih polovicah vlada popolno soglasje. Hrvatje ne odnehajo ter zahtevajo, da se državnopravno razmerje Hrvatske in Srbije revidira ter da se prizna hrvaščini povsod prvo mesto. Koalicija nastopi proti preganjanju uradnikov, katere Rauch politično preganja, ter proti vladnemu hujskanju proti Srbom. Rauch hoče po vsej sili zopet razbiti slogo Hrvatov in Srbov. Rauchova vlada je začela zapirati hrvatske in odpirati madjarske šole med Hrvati. Celo budimpeštanski listi poročajo, da je padec Raucha že prav blizu.

Srbija. Ministrstvo Pašićevo bo bržčas kmalu padlo. Neodvisni radikaleci, socialisti, narodnjaki in naprednjaki delajo z vso silo nato, da se sestavi koalicijsko ministrstvo, ki bi mu bil na čelu staroradikalec dr. Vujić. Vodja mladoradikalne stranke, Stojanović grozi z obstrukcijo, ker je sklenila vlada z Avstro-Ogrsko trgovinsko pogodbo, škodljivo Srbiji. Ta obstrukcija in splošna nezadovoljnost v državi s sedanjim vodstvom se nikakor ne bosta dali pomiriti brez novih, svobodnih volitev. Pašić pa se seveda poizkuša vzdržati na površju z vsemi možnimi sredstvi. Toda vrste njegovih nasprotnikov rastejo od dne do dne bolj. Bržčas se skupščina razpusti ter se razpišejo nove volitve. Kralj Peter je vedno manje priljubljen.

Angleški ministrski predsednik sir Henry Campbell-Bannermann zaradi bolezni odstopi in bržčas mu bo sledil minister Asquith, hladen jurist. Campbell-Bannermann je bil odkritosrčen in vedno pošten politik, ki nima nobenega sovražnika. Ni bil genijalen državnik, niti vzoren govornik, toda vedno miren, flegmatičen, vztrajen, trezen. Bil je najhujši nasprotnik vojne z Buri, in kako prav je imel, so dokazali silni porazi in ogromni stroški Angležev, ki so le z največjo težavo zmagali junaške Bure. Ko je liberalna stranka povsem razpadla, je prevzel njeno vodstvo, in končno je postal vodja ministerstva, ki ima za sabo

nad 400 liberalnih poslancev. Preprečil je vojno z Nemčijo ter delal vedno za svetovni mir.

Krvave volitve na Portugalskem. Minolo nedeljo so se vršile na Portugalskem volitve za zbornico. Volitve so bile zelo krvave ter so se republikanci in monarhisti v Lisabonskih ulicah pobijali in klali. Vojaštvo je na več krajih posredovalo s silo. Ustreljenih in ranjenih je bilo mnogo oseb. Demonstrantje so napadli razna uredništva. Tudi na deželi so bili krvavi poboji ter je orožništvo opetovano streljalo. Med 146 mandati so jih, kolikor doslej znano, izvojevali monarhisti 98. Republikanec so izgubili mnogo mandatov. Doslej so jih imeli 86. Politične razmere so v Portugalski še vedno obupne.

Mecenat J. Hlavka in Čehi.

„Preostaja še mnogo, kar mi ne bo mogoče več izvršiti. Poleg tega so nastale nove razmere in kaže se bolj in bolj, da le s samopomočjo, z napetim delom, v izpopolnjenju in pomnoženju naše znanosti in umetnosti moremo doseči ono нравno in gmetno silo, ki jo potrebujemo, da za vselej zagotovimo obstoj našega naroda.“ Hlavka.

Navedene besede je v svoji oporoki zapisal mož, ki je v svojem življenju daroval za češko znanost in umetnost več milijonov in je v isti namen na smrtni postelji volil svojemu narodu vse svoje premoženje, ki znaša čez 4 milijone kron. S tem je postal Jožef Hlavka prvi in največji mecen češkega naroda.

Dva velika pogreba je videla Praga meseca marca. Prvi je bil pogreb pesnika Čeha, štirinajst dni potem je bil mecen Hlavke. K prvemu se je zbral ves narod od najvišjih do najnižjih slojev, da izkaže poslednjo čast možu, ki je prej odklanjal vse časti, k drugemu so se zbrali učenjaki in umetniški krogi ter zastopniki višjih slojev. Narod je pesnika poznal, mecen pa ne. Vendar sta bila oba pogreba enako veličastna in sta budila mnogo resnih misli vsem tujcem, ki danes s presenečenjem gledajo hitro rastočo kulturo velike Prage. Pesnik in mecen — to spada skupaj, izpopolnjujeta, dvigata drug drugega. Mecen je lahko narod ali posameznik. Kjer ni niti enega niti drugega, tam — — — Naj govorim rajše takoj o češkem mecenu!

Jožef Hlavka se je rodil kot sin uradnika 15. febr. 1831. l. v Prsticah. Študiral je v Klatovih in je l. 1847. prišel na praško politehniko, ki jo je absolviral l. 1851. Potem je nadaljeval svoje študije (arhitekturo) na akademiji upodablajočih umetnosti na Dunaju, kjer je že l. 1854. dobil prvo ceno. Že v času študij pa je stopil v službo znanega dunajskega stavbenika Fr. Schebka, najprej kot zidar, pozneje kot nadzor-

evropskem načinu, ker se ni strigel). Nekega jutra se je prikazal ta taborimam na vse zgodaj v naši pekariji, da dobi svoj hleb, ki smo mu ga morali dajati. Mi smo namreč takrat pekli kruh za turško vojsko. Gosta megla kakor testo je ležala, saj je bilo jutro. Pa ti je vrug prinesel Ibra Sklemba, ki je videl onega efendijo, tabor-imama, kako je pritekel v našo hišo. Jutro je bilo, megla je ležala, a Ibro Sklembo je imel kokošji vid ter ga, bogme, ni mogel spoznati, pa če bi bil njegov zastavonoša. Zato je razkričal po čaršiji:

„Pri Adieću je v hiši soldat!“

Turki so bili v onem času, zaradi okupacije, divji kakor ose in sršeni, saj so se vsak hip nadejali, da udari avstrijska vojska ali z Borove glave ali preko Prologa ali s Kruga. Oborožili so se do zob, pa bi vsakdo ubil še očeta, ako bi bil zapazil tudi le najmanjši sled sumnje na njem. V nekoliko so imeli tudi pravo, saj se ni vedelo, kako bo postopal in zavladal novi cesar, ali bodo imeli pod njim kako pravico ali ne, ali pa se jim bo godilo, kakor se godi pod njimi raji (krščanom).

Danes mislijo drugače, ker nihče se ne vtika v njihovo vero, ki je vsakomur sveta; od kmeta dobivajo redno svoj hak (kar jim pripada po pogodbi), da žive v miru in zadovoljstvu, kakor

nik. Mladi Hlavka je bil zelo vesel krajcarjev, ki jih je zaslužil z lastno roko, tako da je hotel vzdrževati se sam s svojim zaslužkom. Tu se je učil misliti, koliko je vreden denar in kako se ga pridobiva. V tem mu je bil dober vzgled njegov šef Schebek, ki je gradil Franc Jožefovo železnico od Dunaja do Prage. Že kot vodja stavb pri Schebku se je Hlavka vdeleževal konkurzov z načrtom za avstro-ogrsko banko in za votivno cerkev. Tako je postal Hlavka odličen arhitekt, delaven, podjeten in previden, kar mu je pozneje prineslo milijone. Leta 1856. je dobil potovalno štipendijo in je prepotoval Italijo, Grško, Francijo, Anglijo in Nemčijo, kar je pomnožilo njegove znanosti. L. 1859. pa je postal samostojen podjetnik na Dunaju in v 13 letih trdega, neutrudljivega in premišljenega dela je položil temelj svojemu prvemu milijonu. Njegova večja dela so: Cerkev Lazaristov na Dunaju, velika dvorna opera na Dunaju in rezidenca vzhodno-grškega škofa v Černovicah. L. 1862. je stavil znani „Porodinec“ v Pragi, stavbena posebnost svoje in sedanje dobe, ki jo je pod svojim vodstvom dovršil l. 1869. Lahko bi imenovali še celo vrsto večjih in manjših stavb, ki jih je postavil podjetni Hlavka; njegova delavnost je bila tako velika, da je resno obolel, (moral je hoditi po bergljah) in bolan je bil od l. 1873., ko je moral prenehati z delom, do l. 1880., ko je ozdravil toliko, da je mogel zopet misliti na nova podjetja. Ko se je Hlavka vrnil kot priznan stavbenik z Dunaja v svojo češko domovino, je bil bogat mož in odlikovan z redovi in naslovi. Kupil si ji veleposestvo v Lužanih, kjer je hotel preživeti mirno življenje. Ker je preživel večino svoje mladosti v tujini, Hlavka niti dobro ni znal češko in se prav do svoje smrti ni naučil češčine popolnoma. Toda čutil se je Čeha z dušo in telesom in je hotel vse svoje premoženje, pridobljeno s tako trdim delom, darovati narodu, ki je mecen krvavo potreboval. Prvič je nastopil Hlavka kot mecen l. 1882. To leto se je prejšnja nemška praška univerza razdelila v češko in nemško. Hlavka je daroval češki univerzi 44.000 K zlate rente 4% pod naslovom: „Češka vsučiliška ustanova Jožefa in Marije Hlavka.“ Štipendije po 600 K so bile namenjene enemu filozofu, enemu pravniku in enemu medicincu. L. 1883. je ustanovil Hlavka svoje štipendije na češki tehniki s 50.000 kronami. Toda to je bil šele začetek. L. 1884. je „kraljevska češka společnost nauk“ slavila stoletnico svojega obstoja, in pri nji je Hlavka anonimno ustanovil „jubilejni fond za znanstveno literaturo“, najprej s svoto 40.000 K, kar je v treh letih povečal na 70.000 K. Z obrestmi od te svote plačuje zdaj „společnost“ vsako leto znanstvena dela in jih tudi izdaja. (Konec prihodnjič.)

nikdar, glej, vse tisto, kar ni nič vredno in česar ni vredno omenjati.“

To boš slišal.

Bećir-aga je bil v vsem in na vsem vrl in spreten človek. Imel je ugled med trgovci ko malokdo. Bogastvo je podedoval od pradedov in od prapradedov, a tudi sam ga je kolikor možno pomnožil. Ugled pa si je pridobil sam, ker že od malih nog, ko je zahajal še v početne razrede, se ni zameril nikdar nikomur; nikoli ni rekel nikomur žal besede. Kdo bi takega človeka ne imel rad in bi ga ne spoštoval?

V Livnu je poveljeval beg Firdus kot kapetan in Bušafilja kot zapovednik cesarske vojske. Karkoli se je godilo v Livnu, kjerkoli in karkoli se je sklepalo, vselej in povsod je bil Bećir-aga klican k seji, kjer so njegovo besedo poslušali, uvaževali in izvrševali.

Kdo bi se meril z Bećir-agom?

Tisti čas, predno je dospela cesarska avstrijska vojska v Bosno, so bili tukaj neki Arnavti, hudobni, divji ljudje, da te Bog varuj pred njimi; za vsako stvarico bi ti izbili obe očesi. Pa tudi naši ljudje, Livnjaci, so bili pogumni, pa niso odnehali niti za dlako, ako so bili v pravici.

Med Arnavti je bil neki taborimam (vojaški duhovnik), ki je nosil avropu (lase po

črv v moki; niti se oni ne boje kmetov, niti se kmet ne boji njih.

Pravo je rečeno, da od miru glava ne boli.

Askerski hodža (vojaški duhovnik) je prejel svoj delež in je odšel. Gotovo je mislil napraviti izlet v prirodo, pa je menda zbog tega vstal toli zgodaj, a menda je hotel dobiti tudi svež kruh, — kdo bi vedel? — na svoji poti pa ni Sklemba niti videl.

Sklembo pa je trobil po mestu, kako je vdrl v našo kočjo švabski vojak. Mesto se je razburilo kakor da si udaril po osini. Mi smo postali murtati (izdajalci)! Šepetanje je šlo od ust do ust, pa ni še minila ura, ko se je pojavilo pred našo hišo v oni megli okoli dvajset ljudij, obo-roženih kakor da so se pripravili za bitko.

„Soldata ven!“ je kričala tolpa.

Mi, ki smo bili nedolžni, smo vpraševali:

„Kakšnega soldata, dragi Turci?“

„Davi je dospel semkaj, in mi ga iščemo.

Ali njega ven, ali pa ste gotovi! Kakor piščance vas zakoljemo!“

„Bodite vendar pametni, ljudje, in ne zagrešite se! Kakšen soldat? Kako, zakaj? Tu je hiša, pa jo preiščite, tu je naša glava, pa jo nam vzemite! Ako pa ga ne najdete, pustite nas na miru, da živimo, kakor zapoveduje Bog!“

„Soldat je šel tukaj noter!“ je dejal jeden.

Štajersko.

Politično društvo „Naprej“ v Celju je na svojem obnem zboru ogorčeno protestiralo proti nečuvnem zavlačevanju ljudskošolskega vprašanja za celjsko okolico ter je sprejelo resolucije, v katerih zahteva: Ustanovitev javne dekliške šole za Celje in okolico, dalje da se razširijo sedanji samostojni nemško in slovenski gimnazijski razredi v Celju v popolno slovensko višjo gimnazijo. Končno so zborovalci energično protestirali proti germanizirajoči tendenci avstrijske justične uprave, ki nastavlja na slovenskem Štajerskem izključno le nemške uradnike in proti germanizaciji naših sodišč, ki se je posebno pokazala pri zadnjih sodnijskih imenovanjih. Zahteva se v slovenskih krajih slovenskih uradnikov ter da se vrše tudi pri okrožnem kot porotnem sodišču v Celju s slovenskimi obtoženci slovenske obravnave ter sploh uveljavljanje enakopravnosti slovenskega jezika pri sodiščih in vseh drugih uradih.

Posl. dr. Korošec igra v proračunskem odseku silno klaverno ulogo. Iz bivšega leva na volilnih shodih je nastal vzornodresiran pudelj v proračunskem odseku. Oče glasovite štajerske „Kmečke zveze“ ga je že opetovano prav hudo polomil. Najprej njegova škandalozno ponižna resolucija glede slovenske univerze, a zdaj njegov padeč pod mizo, ko je šlo zaradi imenovanj in prestavljanja slovenskih sodnih uradnikov! Minister Klein postopa z našimi sodniki, kakor bi bila Avstrija pod prusko pikelhavbo; odriva, zapostavlja, razganja in prestavlja slovenske juriste tako, kakor je le Nemcem prav. Vsi sodni svetniki pri višjem deželnem sodišču v Gradcu so Nemci. Pri imenovanjih l. 1907 in 1908 so bili za slovenski šoštanjski, konjiški in laški sod. okraj le nemški sodniki, ki so preskočili več dobrokvalificiranih Slovencev, da so mogli zasesti sodna mesta v sloven. okrajih. Kako se godi Slovincem na Koroškem v sodnem oziru, je znano, no, pa niti na Kranjskem ni marsikaj v redu. Nemški furor je vsak dan nasilnejši in drzejši. „S. L. S.“ in „Kmečka zveza“ bi morali energično zahtevati in izsiliti odpravo teh nečuvnih krivic. Dr. Korošec pa je bil general, govornik Slovencev. A blamiral jih je glede vseučilišča in par dni nato je pri debati o justičnem ministrstvu posekal celo samega sebe. Najprej je dejal, da bo stavil resolucijo, naj se osnuje v Ljubljani nadsodišče za Kranjsko, Sp. Štajersko in za sloven. del Koroške. Ker pa so se Nemci in vlada temu uprli, je hotel staviti tako resolucijo, ne da bi določil uradno področje nadsodišča. Pa tudi ta resolucija je bila vladi preveč, in dr. Korošec je bil

„Saj sem vendar rekel: preiščite!“

Vstopili so. V vsak kot so vtaknili svoj nos: v klet, pod streho, v udžeru (ispo), v kiljer (shrambo), da, celo v stranišče, ali česar ni, pa ni, a česar ni, tega še česar ne najde.

Vse so premetali, a soldata nikjer.

„Kristjan, soldata ven, ali pa ti zdaj nasučemo čreva, da bodo kakor jermen!“

„Enkrat ste že vse premetali in preobrnili, pa dajte še enkrat, jaz se ne bojim. Ničesar nimam prikrivati.“

Začeli so iznova s premetavanjem. Toda soldata ni in ni bilo.

„Soldata ven!“

„Tu je hiša!“

„Glavo ti odbijemo!“

„Pa če jih odbijete sto, soldata vendarle ne dobite, ker ga ni, kakor vidite sami. A kdo je rekel, da je prišel k nam vojak?“

„Ibro Sklembo!“

„A vi njemu verujete?“

„Bolj kakor vam vsem skupaj, kajti on je Turčin.“

In iznova se je začel razgovor, prepir, hrup, in zopet so kričali: „Soldata ven!“ Oni so godli svoje, mi pa svoje: „Iščite ga, pa če ga najdete, vse nas pokoljite in razsekajte nas kakor piščance pred hišo, a hišo zažgite!“

(Konec prihodnjič.)

— povsem tiho o resoluciji, ki jo je skrivaj izročil vladi „v proučevanje.“ Torej glede vseučilišča je zahteval orjak dr. Korošec, naj vlada „preiskuje predpogoje“ vseučilišča, in glede sloven. sodnikov pa je prosil „proučevanje“! Škandal! Pudelj v levji koži nam dela sramoto.

„Slovenski Gospodar“ in sloven. uradništvo. Klerikalni „Sl. Gospodar“ piše, da „se slovensko uradništvo v svoji liberalni visokosti noče obračati do kmetijskih štaj. poslancev“, zato pa da se za slovenske uradnike štaj. kmetijski poslanci ne bodo potegnili. Ker se „liberalni“ sloven. uradniki nočejo klanjati in prositi, naj se Štajerska preplavi z nemškimi uradniki!? Tako daleč seza strankarska zagrizenost „Slov. Gospodarja“, da pozablja, da so poslanci vedno in povsod zastopniki vsega naroda! Strankarski fanatizem pa ubija vsako razumevanje narodnih interesov. Sicer pa gre tu le za kmete: naš kmet naj ima sloven. uradnike! Ako so ti sloven. uradniki liberalci ali klerikalci, samo da so narodno zavedni, za to nam mora biti!

Trbovljski občinski odbor je dovolil 20.000 K kot jubilejno ustanovo trbovljske občine v proslavo 60 letnega cesarjevega vladanja za uboge šolske otroke trbovljske občine. Vsako leto 2. dec. se bo iz obresti te ustanove obdarilo siromašne otroke z obleko, obvalom i. dr. Poleg tega je dovolil občinski odbor na prošnjo Narodne stranke „Prosveti“ 3000 K za ustanovitev ljudskih knjižnic v Trbovljah in Hrastniku. Ta občinski odbor je pokazal, da ima srce za plemenite čine in smisel za kulturno izobrazbo Slovencev. Naj bi našel prav mnogo posnemalcev! Slovenske občine, vzgledujte se!

130 slovenskih otrok v nemški šoli. Nedavno so prosili zagrizeni Nemci občinski odbor v Trbovljah, naj bi dovolil 66 K letne podpore za šulferajnsko šolo v Hrastniku, češ, da dobivata tudi dvojezični šoli v Trbovljah in Hrastniku 1200 K podpore. Ker je vse kazalo, da bo pametni in treznomisleči obč. odbor to prošnjo zavrnil z motivacijo, da šulferajnske šole sploh ni bilo treba, tedaj je dejal neki nemški obč. odbornik iz Hrastnika nekako takole: „Podpora, ki bi jo dala trbovljska občina šulferajnski šoli, bi bila v prvi vrsti v korist slovenskim otrokom, katerih je na tej šoli 130, dočim je nemških otrok samo 10.“ Tako naj bi torej dajala slovenska občina denar za ponemčevanje svojih otrok! Celo zmernejši Nemci v Hrastniku so dejali, da zanje popolnoma zadošča dvojezična šola, da je torej šulferajnska šola docela nepotrebna. Če so si jo Nemci vkljub temu sezidali, pa naj jo sami vzdržujejo. Popolnoma prav je storila občina, da ni dovolila podpore! Žalostno pa je, da Slovenci pošiljajo svoje otroke v šulferajnsko šolo. Sramota!

Obljuba dolg dela. Že lansko leto se je sklenilo v štajerskem deželnem zboru, da se ustanovi v Št. Juriju ob južni železnici slovenska kmetijska šola. Sklenilo se je, da je prirediti z zidanjem poslopja že letos ter da se otvori šola l. 1909. Tako je bilo določeno in obljubljeno. Toda deželni odbor je vsekakor pozabil na to obljubo, ker je dal za celo leto v najem vse posestvo, ki je kupljeno za kmetijsko šolo. Slovenci pa le še čakajo na svojo šolo, saj obljubiti in tudi izpolniti, to bi bilo za štajerski deželni odbor preveč.

Bežigrad pri Celju je kupila „Hrvatska poljedelska banka“ za 360.000 K. Posestvo obsega 305 oralov. Tako je zopet eno veleposestvo manj v nemških rokah. Banka namerava baje razdeliti velik del posestva ter ga prodati na drobno.

Koroško.

Koroško nemštvo v nevarnosti? Vodstvo koroškega nemškega ljudskega društva je imelo nedavno svoje zborovanje, na katerem je ogorčeno protestiralo proti sedanjim razmeram na Koroškem. Zborovalci so izdali izjavo, ki trdi, da

so slovenski odvetniki lahkomisljeno in predrzno izzvali pri koroških sodiščih jezikovno vprašanje. Obžalovali so, da slovenskih „huj-skačev“ pri celovškem deželnem sodišču ne zavrnejo vedno tako, kakor bi „zaslužili“. Dalje so pozivljali vlado in vodilne sodne kroge, naj se drže sodišča dosedanjih jezikovnih navad, ki so se izkazale kot „dobre“. Z vsemi zakonitimi sredstvi treba zavzeti v državnem in deželnem zboru stališče proti kakemu jezikovnemu nasilstvu. — Tako moder sklep so storili koroški vodilni nemški krogi in so ga poslali ministrskemu predsedniku, pravosodnemu ministru, predsedstvu višjega dež. sodišča v Gradcu in predsedstvu celovškega dež. sodišča. Tudi nameravajo sklicati shod, na katerem nameravajo javkati o zatiranju nemštva na Koroškem. Volk toži ovco! Turek se brani gjaurov! Nesramnost koroških Nemcev sega do neba.

Primorsko.

Tržaška volilna reforma. 7. t. m. je imel ustavni odsek svojo plenarno sejo; toda med Slovenci in Italijani, žal, ni prišlo do nikakega sporazumljenja. Sklenilo se je, da je obvestiti namestništva o tem neuspehu. Slovenci in Italijani se ne morejo sporazumeti glede števila mandatov za okolico in pa glede onih štirih občin, spadajočih k okolici, ki se imajo po vladnem načrtu priklopiti mestu. Italijani protestirajo proti temu priklopljenju.

Goriški deželni zbor bo sklican meseca junija. Zboroval bo nekaj časa v juniju, potem pa bo nadaljeval svoje zborovanje v jeseni.

Svoji k svojim! Tržaški „Piccolo“ toži, da Slovenci v Trstu bojkotirajo italijanske trgovine, ki bajé ta bojkot tudi res občutijo. Vkljub temu pa ne priznavajo Italijani tržaškim Slovincem in Hrvatom nikakih pravic ter ravnaajo ž njimi, kakor da so tuje, ne pa sodeželani. Dokler bodo Italijani tako sebični ter samogoltni, store Slovenci popolnoma prav ter izvršujejo le svojo dolžnost, ako podpirajo le svoje trgovine in bojkotirajo tuje izdelke. Žal, da storé to le še premalo.

Ubogi Italijani! Tržaški laški listi morajo kar neprestano tožiti, saj se gode Italijanom na vseh koncih in krajih tako velike krivice. Kaj se je zopet zgodilo! Ministrstvo je določilo, da se poveri poštno službo na dalmatinskih parnikih poštним uradnikom v Kotoru, t. j. takim, ki so večji tudi hrvatskega jezika. To je zares nezaslišano! Kaj takega si upa zahtevati ministrstvo! Da, da, velike so krivice, ki se gode Italijanom v Dalmaciji, a Slovani bi prav radi menjali ž njimi.

Slovenski duhovnik proti čitanju. V cerkvi pri Sv. Jakobu v Trstu so imeli te dni misijon. Bila je pridiga za mladeniče, in pridigar, slovenski duhovnik, je grmel proti čitanju listov te vzklikal: „Liste iz rok in čitajte katekizem!“ Tako se kaže zopet, da so med slovenskim duhovništvom elementi, ki so ne le strašno omejeni, nego tudi skrajnje nezavedni. Narodna ideja jim je paganska, nepotrebna, vse jim je odveč. Čim več čita narod, tem bolj je izomikan in zaveden, tem bolje pozna svoje človeške, državljanske in narodne pravice. Vedno se trudimo, da bi narod, zlasti mladi zarod, čital čim več; ustanavljajo se knjižnice za ljudstvo, bralna društva in širi se časopisje. Šele te dni je pisal veliki norveški pesnik Björnsterne Björnson Hrvatoma: „Širite naobrazbo med narodom! Učite ljudstvo čitati!“ Saj izobražen narod se nima bati ničesar. A glej, slovenski tržaški pridigar kriči na leci: „Mladeniči, ne čitajte listov, nego vzemite katekizem v roke!“ Kdor pa sili narod, naj ne čita listov, ta mu krade iz rok najuspešnejše orožje, ki ga more rešiti iz nevarnosti, grozeči njegovemu političnemu, narodnemu in gospodarskemu življenju. Naša duhovščina gotovo ni vsa taka, kakoršen je ta tržaški pridigar, ki zapeljuje slovensko mladino v politično temo in narodno brezbriznost. Toda, žal, mnogo je še takih narodnih sovražnikov med našo duhovščino. Nemški in italijanski duhovniki so pač zavedni rodoljubi, med našimi pridigarji pa so narodni grobokopi.

Umetniški klub „Skala“. Te dni se je konstituiral v Trstu klub slovenskih upodabljalnih umetnikov, ki si je nadel ime „Skala.“ Sedež kluba je v Trstu; pripadajo mu slovenski tržaški umetniki, vendar pa lahko pristopijo tudi vnanji slikarji in kiparji. Klub bo zastopan tudi že na tretji jugoslovanski umetniški razstavi v Zagrebu, ki se otvori 1. maja t. l. Kakor čujemo, se umetniški klub „Sava“ ne misli udeležiti te razstave, ker ima vsa svoja najboljša dela na razstavi v Varšavi.

Poitalijančenje Istre. Nedavno so ustanovili v Unijah pri Lošinju podružnico Lege, dasi tam pravih Italijanov sploh ni. Predsednik te Legine podružnice je Andrej Nikolić, blagajnik Ivan Nikolić, tajnik Ivan Rarević, torej sami pristni Italijani, kakor kažejo že imena.

P. n. naročnike prosimo, naj nam po priloženi nakaznici pošljejo naročnino.

Upravništvo.

Kranjsko.

Predsednik Schwarz za germanizacijo uradov. Večkrat smo že poročali, da je prišla s Schwarzem na Kranjsko doba ponemčevanja. Vso deželo hoče Schwarz preplaviti z nemškimi uradniki pri dežel. vladi in pri glavarstvih. Iz vseh kotov lezejo v našo deželo mladi uradniki, večinoma plemiči, da počasi zasedejo višja mesta, dasi našega jezika ne znajo. Ti vladni nemškutarji pišejo slovenske zapisnike z nemškimi črkami ter ne razločujejo besed „zidar“ in „mizar“, ker sploh nimajo pojma o slovensčini. Izpraznjene službe se oddajajo brez razpisa pod roko, ker Schwarz ne mara slovenskih juristov. Glavar mladi pl. Detela postane vladni svetnik v Ljubljani za plačilo, ker se je pri volitvah v radoljskem okraju blamiral; belolasi in mnogo starejši glavar Parma pa je že drugič preteriran. Slovenci se predstavljajo na kmete, a Nemce se kliče v Ljubljano. Tako je kranjska vlada najmočnejša trdnjava kranjskega nemštva. „Slov. L. S.“ z dr. Šusteršičem pa o vsem tem molči!

Deželnozborski ustavni odsek si je dal najprej počitnice, kajti najprej se mora zakon šele potrditi, da je permanenten. Zato vsa stvar počiva in ni nobenih sej. Torej potrpi! „Notranjec“ daje temu imenitnemu odseku dobre svete, a piše, da ni niti najmanjšega upanja, da bi sedanji ustavni odsek ustvaril pravično volilno reformo. Vpoštevale se bodo, piše „Notranjec“, le strankarske, ne ljudske koristi. Sploh meni „Notranjec“, da bi menda kazalo vso „reformo za hip pustiti in se najprej spravimo skupno na 49 (nemških volilcev veleposestva) individov, da jih spravimo s sveta.“ Recepta, kako bi jih spravili s sveta, pa „N.“ ne pove.

Slovenski odvetniki so na svoji skupščini v nedeljo v Ljubljani soglasno sklenili, ustanoviti osrednjo pisarno zveze sloven. odvetnikov. Ta pisarna bo imela natančno v pregledu jezikovne razmere pri sodiščih na Koroškem, Sp. Štajerskem in Kranjskem. Slovenski odvetniki in notarji bodo poslej dosledno vlagali vse svoje sodne spise le v slovenskem jeziku in sicer pri vseh instancah. Protestirali so zaradi zapostavljanja slovensčine pri agrarni komisiji in finančni prokuraturi. Zaradi postopanja najvišjega sodišča in nadsodišča se je vložila pritožba. Baron Beck se je opozoril na svoje obljube.

Ljubljanski socialni demokratje. Ljubljanski socialni demokratje postavijo za III. razred občinskih volitev troje kandidatov: urednika Etbina Kristana, korektorja Ivana Mlinarja in strojevodjo Josipa Petriča. Letos bo voliti v III. razredu šestero obč. svetovalcev. Da postavijo socialni demokratje le tri kandidate, pač dokazuje, da ne mislijo sami na zmago. Urednik Etbin Kristan je prevzel

kandidaturo le prisiljen, saj ima drugod posla preveč ter leži „Rdeči prapor“ in organizacija stranke v slovenskih deželah skoraj le na njegovih ramah. Vest o kakem kompromisu ali o pogajanjih z narodno-napredno stranko ni resnična. Izvrševalni odbor narodnonapredne stranke ima šele v soboto sejo in se vrši tudi shod zaupnikov.

Shod zaupnikov narodnonapr. stranke bo v soboto, dne 11. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani „Mestnega doma“, da se določijo kandidati za dopolnilne volitve v občinski svet.

Trubarjev spomenik v Ljubljani. Odbor za Trubarjev spomenik je poveril izvršitev spomenika kiparju g. Franu Bernekerju na Dunaju. Obenem založi odbor tribarvno reprodukcijo slike g. Iv. Groharja ter se bode slika razprodajala na korist spomenika.

Slovenski umetniki v Varšavi. Malo ali ničesar ne zvemo o slovenski razstavi v Varšavi. Zdaj pa lahko poročamo, da so našli naši umetniki priznanje tudi pri poljski strokovni kritiki. „Tygodnik Ilustrowani“ je poleg obširne kritike prinesel v 10. številki z dne 7. marca t. l. reprodukcije fotografij gg. Ivana Groharja, Rih. Jakopiča, Petra Žmitka in Mat. Jame, dalje reprodukcije po ene Jamove, Jakopičeve in Groharjeve slike ter v 11. št. še eno Jakopičevo sliko. Zanimivo je, da se kritik „Tyg. Ill.“, g. Jan Kleczyński izraža najlaskaveje o slikah M. Jame. Svoje poročilo zaključuje takole: „Društvo slovenskih umetnikov zasluži največje priznanje. „Sava“ si je stavila težko nalogo; brez dvoma so to čisto umetniške duše, ljudje, ki bodo dosegli visoki smoter, ki so si ga postavili.“ Slično pohvalno sodbo je izrekel o naših slikarjih g. T. Jarozyński v „Kuryrju Warszawskem“ (št. 75. z dne 15. marca t. l.). Ta kritik pa omenja na prvem mestu g. Iv. Groharja zaradi njegovega „Sejavca“ in „Snežnega meteža“. Tudi drugi poljski listi so pisali obširno o sloven. umetnikih, žal, da teh listov ni na Slovensko.

Ljubljanski igralci v Trstu. Tržaško Dramatično društvo je poleg g. A. Verovška angažiralo za prihodnjo sezono še gpo. G. Danilovo in g. H. Nučiča.

Podružnica kranjska avstrij. pomožnega društva za bolne na pljučih je izdala tiskano poročilo o dosedanjem štiriletnem delovanju „deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih na Kranjskem.“ Iz poročila je razvidno, kako marljivo in tudi uspešno je delovalo društvo že doslej proti ljudski bolezni jetiki, da pa, žal, ni našlo še zadostne podpore niti pri oblastih, niti pri občinstvu. Edino deželna vlada, dežel. zbor, obč. svet ljubljanski in Kranjska hranilnica so storili kolikor največ možno za to najvažnejše sanitarno društvo. Zlasti marljivo delujeta za društvo g. dr. Demeter Bleiweis vitez Trsteniški in dr. Avg. Levičnik.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana vabi na svoj prvi društveni zbor, ki bo dne 15. aprila 1908 ob 6. uri pop. v porotni dvorani c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Volitev 7 odbornikov, 2 namestnikov in 2 računskih preglednikov. 3. Slučajnosti. Pred zborovanjem se sprejemajo društveniki. Ako ta društveni zbor ne bi bil sklepčen, vrši se eno uro pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih društvenikov. Pri glase, dopise in pošiljatve sprejemajo začasno do občnega zbora gospodje Albert Levičnik, c. kr. dež. sod. predsednik, Fran Milčinski, c. k. sod. tajnik, in Janez Nep. Röger sen., podpredsednik Vincencijeve družbe in posestnik, vsi v Ljubljani.

158. odborova seja „Matice Slovenske“ dne 3. aprila 1908. Letošnji občni zbor „Matice Slov.“ bo v ponedeljek, dne 25. maja ob 8. uri zvečer v ljubljanskem „Mestnem domu“. Publikacije za l. 1908. se bodo tiskale vsaj v 4500 izvodih; za tisk Zbornika, Zabavne in Hrvatske knjižnice ter Prevoda iz svetovne književnosti se razpiše natečaj; knjige morajo novembra biti v Ljubljani pripravljene za ekspedicijo. Sprejmejo se nekateri rokopisi in določijo se recenzenti

novim. Od zadnje odborove seje je društvu pristopilo vnovič ali na novo 40 članov. Za l. 1908. izda Matica sedmero knjig (med temi tri ilustrirane): 1.) Zbornik (znanstvene razprave o početkih naše književnosti v protestantski dobi, slike). 2.) Knezova knjižnica (Cankarjev spis „Novo življenje“; jubilejni spis o Vatr. Jagiću). 3.) Zabavna knjižnica (poleg pripovednih spisov drama Zofke Kveder Jelovškove: „Amerikanci“). 4.) Hrvatska knjižnica (komentirana isterska priča Vl. Nazora „Veli Jože“, umetniški opremljena). 5.) Prevod Goethejega „Fausta“, I. del. 6.) Štrekelj, Narodne pesmi. 7.) Seidl, Kamniške ali Savinjske planine, II. del (s slikami.)

Slovenci v Zagrebu so si ustanovili svoje društvo „Lipa“ ter ima svoje prostore v restavraciji „K mirnoj kolibi“ v Preradovićevi ul. br. 31.

IV. seja šolskega odseka in V. ožjega odbora vodstva družbe sv. Cirila in Metoda sta se vršili 30. marca. Pogoji nekega učitelja so nesprijemljivi. Družba torej ne more nanj reflektirati. Vodstvo stopi v zvezo z nekim trgovcem glede razprodaje slovenske kisle vode, ki bo donášala družbi gmotnih prispevkov. Na interpelacijo, zakaj se še ni oskrbelo naročenih nabiralnikov, se je dalo pojasnilo, da so to zakrivilo tovarne, vsekako pa dobimo nabiralnike prav kmalu in ustrezemo naročilom nemudoma. Tudi na Kranjskem imamo „obmejne kraje“, kjer prestavlja „Schulverein“ in „Südmarek“ mejnike na našo slovensko zemljo. To se mora opazovati in zabraniti vsak poskus prodiranja.

Kje so nabiralniki družbe sv. Cirila in Metoda iz leta 1898? Odbor piše: Prosimo vse rodoljube, ki so omenjeno leto prejeli nabiralnike, da blagovolijo družbi poročati, kje so taisti. Morda leže kje, polni prahu, zametani med staro šaro. Usmilite se jih, osnažite jih in poskrbite jim delo! Zanesljivo pa pričakujemo, da nas obvestite vsi, katerim so se pred desetimi leti zaupali, o teh nabiralnikih.

Z Bleda. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda na Bledu je vzbujena k novemu delovanju. Odbor nam je jamstvo, da bo podružnica delovala uspešno v korist glavni družbi, v probujo Bleda in okolice, v obrambo obmejnih Slovencev. Glavna družba je prejela že lepo vsoto 177 K 71 vin.; število 83 letnih članov, 7 pokroviteljev in 5 ustanovnikov pa svedoči življensko moč blejske podružnice. Vse še speče podružnice, vzbudite se k novemu življenju, k podvojenemu delovanju za slovenstvo.

Narodna čitalnica v Kranju priredi v soboto 11. aprila ob pol 9. zvečer koncert v dvorani „Gorenjskega Sokola“ z jako lepim vzporodom. V nedeljo 12. aprila ob 5. popoldne pa se ponovi kot ljudski koncert istotam z znižanimi cenami.

„Sokol“ v Radovljici, ki se je ustanovil šele pred kratkim, ima že 50 telovadcev in 150 podpornih članov iz mesta in okolice. Klerikalni „Orel“ pa ima le še okoli deset članov.

Ljudsko gibanje na Kranjskem. Na Kranjskem je bilo do 31. dec. m. l. 508.150 prebivalcev. V zadnjem četrtletju 1907 l. se je poročilo 680 parov. Rodilo se je 4277 otrok ter je umrlo 2932 oseb (med temi 1127 otrok). 50—70 let starih oseb je bilo 555, nad 70 let pa 588 oseb. Umrlo je 405 oseb na jetiki, 180 na pljučnici, 94 na vratnici, 38 na oslovskem kašlju, 32 na škrlatinki, 13 na ošpicah, 31 na vročinski bolezni, 14 na črevesnem katarju na koleri 7, ponesrečilo je 66 oseb, usmrtilo se je 9, umorjenih je bilo 6 oseb. Drugi so umrli na raznih boleznih.

Zborovanje interesentov tujskega prometa na Bledu se je vršilo 29. m. m. v Blejskem domu. Predsednik blejskega prometnega društva Peter Nel je pozdravil došle zborovalce, katerih se je zbralo okoli 50. Kot zastopniki deželne zveze se je zahvalil dr. Krisper gorenjskim prometnim društvom za njih vneto in trudaljubno delovanje in razložil, da se tujskemu prometu bliža jako ugodna doba, ker se je pri ministrstvu za javna dela ustanovil posebni oddelek za tujski promet in je pričakovati tudi večjih podpor. Zaradi tega je bilo jako

koristno, da se je pri nas ta struja že dobro organizirala. Vzpodbujal je navzoče k vstrajnosti. Tajnik deželne zveze dr. Marn je poročal o delovanju deželne zveze za leto 1907 ter razlagal bodoči program. Preskrbelo se je vse, da se zamore dne 21. aprila t. l. izvršiti poučno potovanje kranjskih gostilničarjev na Dunaj. Gostilničarska zadruga na Dunaju izdelala je jako zanimiv vzpored, ki bode dal izletnikom priliko temeljito se poučiti o gostilničarstvu in njega podrobnostih. Priporočal je ustanovitev gostilničarskega društva za celo Kranjsko, katero bode velikega pomena za stanovsko organizacijo in tudi glavni steber tujskega gibanja. Povdarjal je, da namerava deželna zveza izdati že meseca aprila strokovni list, ki bode kot ilustriran mesečnik izhajal ter prinašal članke o tujem prometu, o različnih športih, zlasti zimskem športu, o razstavah, o gostilničarstvu, o pospeševanju obrti in poročila deželne zveze in lokalnih prometnih društev, naznanila o strokovni literaturi i. t. d. Izrekel je upanje, da bode ta list še le prav vzpodbujal prometno gibanje in podjetnost v naših krajih. Naznanil je, da v kratkem izide v razpečevanje krasni album o Kranjski, ki se je naročil v 7000 iztisih pri slavni švicarski firmi Orell Füssli v Curihi. Ker se je po deželni zvezi izdana slika o Kranjski razposlala v 3000 izvodih, od katerih pa skoraj 2000 dosedaj še ni plačanih, opominja vse sprejemnike, naj malenkostno vsoto 1 K bržkomogoče dološljejo deželni zvezi, da se morejo računi zaključiti in čisti dobiček izročiti bohinjskemu prometnemu društvu, ki podpora nujno potrebuje. Tajnik je dalje omenil, da je deželna zveza za prvo pričela urejati zimski šport v Bohinju in da je eden prvih dunajskih strokovnjakov že napravil trase. Obljubil je, da bo deželna zveza tudi v drugih gorenjskih krajih uredila zimski šport, ki je dandanes tako pomenljiv in razširjen. Konečno je omenil, da je deželna zveza leta 1907 razven državne podpore pogrešala vse druge podpore, da se je morala zadolžiti, da pa ne izgubi zaupanja v boljše bodoče čase. Nato se je pričela živahna debata o posameznih točkah tega programa, katere so se udeležili gg. Peternel, Rus, Repe, Ravhekar, Steidl, Wölfling, Doktorič in Žumer. Posebno se je povdarjalo, da je treba izdati glede posameznih letovišč prospekte v enaki obliki in sicer taki, kakoršno ima dunajska deželna zveza, kar se je tudi sklenilo. Izdajanje strokovnega lista „Promet in gostilna“ se je vsestransko z navdušenjem sprejelo in navzoči so zagotovili, da se bodo brez dvoma vsi gostilničarji in zavedni trgovci na ta list naročili, ker je ta list tudi za trgovce velikega pomena. Zborovanje, katero je trajalo tri ure, je bilo vsem udeležencem v spodbujajo in zadoščenje in v dokaz, da se je v preteklem letu na tem polju res uzorno in vstrajno delovalo.

Kmetijsko poučno potovanje na Češko. C. kr. kmetijska družba kranjska namerava prirediti povodom letošnje jubilejne razstave v Pragi gospodarsko-poučen izlet na Češko. Izlet bo trajal 10—12 dni in se bo vršil meseca julija ali avgusta (v šolskih počitnicah.) Udeleženci se odpeljejo z večernim vlakom, ki odhaja z Jesenic ob osmih zvečer, in pridejo zjutraj ob osmih v češke Budjejevice. Vsa vožnja iz Ljubljane na vsej progi (tja čez Linec, nazaj čez Dunaj) bo veljala v III. razredu okrog 60 kron, (v drugem razredu tretjino več), hrana in prenočišče kakih 10 kron na dan, tako da bo vse potovanje veljalo največ 200 kron za osebo. Za strokovno vodstvo bo tudi skrbjeno. Izlet bo vodil gosp. c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický, ki mu bo češki deželni kulturni svet pridelil kakega domačega kmet. potov. učitelja. Izlet se bo vršil, če se oglasi vsaj 20 udeležencev. Prijave za udeležbo sprejema c. kr. kmetijska družba že sedaj, najpozneje pa do 1. julija t. l. Na poznejše zglastitve se ne bo oziralo. K zglastitvi je pridejati 50 kron za nakup okrožnega listka in je treba povedati, ali se udeleženec želi nazaj voziti čez Dunaj, ali čez Prago, Linec, Jesenice. Daljša poročila bo objavila c. kr. kmetijska družba v „Kmetovalcu“, ki prinese tudi popis in slike nekaterih teh slovečih in lepih krajev.

Raznoterosti.

Vseslovanski shod in general Volodimirov. 4. t. m. je prispel v Prago delegat peterburškega mestnega sveta, general V. M. Volodimirov, da se dogovori z narodnim svetom češkim glede vseslovanskega kongresa v Peterburgu ali v Moskvi. Sklenilo se je, da se snide v Pragi konferenca zastopnikov vseh slovanskih narodov; vsak narod bo imel en glas. Konferenca se snide med 15. avg. in 15. sept. t. l. Vabila se razpošljejo do 1. junija t. l. Konferenca določi program vseslovanskega kongresa. 29. marca t. l. se je bavilo v Peterburgu na svojem obč. zboru tudi „Slovansko dobrodelno društvo.“ Slovenci se s tem kongresom doslej še niso bavili.

Grof N. L. Tolstoj ima že blizu 80 let ter je bil pred kratkim zaradi influence zelo nevarno bolan. Zdaj je zopet zdrav ter piše vsak dan vsaj eno uro. Zdravil sploh ne jemlje nobenih. Vsako proslavo svojega 80. rojstnega dne je grof odklonil ter je izrekel željo, da bi se njegovi spisi v najcenejši izdaji čimbolj razširili med ruski narod. Nemei katoliškosocijalne stranke v dunajskem parlamentu so proslavili Tolstega s tem, da je dunajski deželni odbor in državni poslanec Bielohlavek dejal o Tolstem, da je — tepec in star trotelj. Da, klerikalni Nemei stoje še vedno na višku moderne kulture. Ves svet jih zato občuduje.

Češka drama na Dunaju. Narodni divadlo v Pragi priredi v „gledališču ob Dunajščici“ troje dramskih predstav in sicer v času 30. aprila in 1. in 3. maja t. l. Uprizore se: „Maryša“ bratov Mrštikov, „Hamlet“ Shakespearov in „Tri sestre“ Čehova. Torej ena češka narodna, ena ruska moderna in ena klasična drama. Za „Maryšo“ se pripravljajo nove dekoracije po slovaški noši in nove obleke po izvirnih slovaških nošah. Dunajski nacionalci pa že hujskajo proti tem predstavam, in težko pojde brez nemških škandalov. Nemški kulturo-noseci imajo vedno polna usta prosvete, svobode in tolerance, kadar gre za nemščino, sicer pa so prav kakor ljudožrci na Salomonskih otokih. Zanimiva je bila anketa glede izbora treh dram za gostovanje čeških umetnikov na Dunaju. Vprašanih je bilo 39 čeških dramatikov za svet, a odgovorilo je le 19 dramatikov, drugi so se opravičili ali sploh molčali. Za „Maryšo“ se je izreklo 7 glasov, za Jiráskovo „Lucerno“ 6, za Kvapilovo „Pampeliško“ 5, za Šimačkov „Tuj zrak“ in Vrchlickega „Noč na Karlštejnu“ 4, za Stroupežničkovo „Naši furianti“ 3 glasovi itd. Tako je različen okus čeških avtorjev! Pri nas je pač takisto. Vsakdo hoče imeti edini prav. No, pri nas pa kritikuje tudi že vsak nižji gimnazijec z največjo avtoriteto. „Maryša“ se je igrala tudi že v Ljubljani, a le enkrat, ker je — povsem pogorela...

200 papeških krojačic in modistk dela obleke in našive za Pija X., ki mora nositi le bele in rdeče oprave ter ima njegovo pohištvo opreme iz najfinjših čipk. Baje se porabi za obleke, plašče, čepice, šolne, nakite, čipke, franže i. dr. v Vatikanu vsako leto okoli četrte milijona kron.

Duhovnik morilec iz ljubezni. V italijansko mesto Lacedonijo se je vrnil nedavno

iz Amerike 25 letni duhovnik Vincencij Diapelia. Stanoval je pri svojem bratu, ki se je bil pred kratkim oženil s Karolino Pnozzi, lepo, mlado deklico. Duhovnik se je kmalu zaljubil v svojo svakinjo in jej je tudi razkril svojo ljubezen. Svakinja pa ni hotela ničesar slišati o njem. Nekega dne je nesrečnega Diapelia ljubavna besnost tako prevladala, da je zgrabil revolver in je ustrelil ženo svojega brata. Potem je hotel pobegniti, toda prišel ni niti do kolodvora. Policija ga je zgrabila in ga izročila oblastvom.

Inteligentna Slovenka,

28 let stara, iz višjih krogov, želi korespondence samo z inteligentnim gospodom. Dopise je pošiljati pod naslovom „Zanaide,“ Gradec, Štajersko, poste restante.

Vrtnice

prav močno vrašene v kronah, vsakovrstne barve; dobe se tudi prav močne korenine. **Nageljni**, dvojnati, vsakovrstne barve. Dalje se dobe **vrtni sadike**, več vrst **salata**, **kolera**, **rdeča pesa** namizna in za živino, **ohrov**, **vsakovrstno zelje**, zgodnje in pozno, najboljše vrste. Vse le iz domačega semena vzgojeno.

Naročila naj se pošiljajo na **Fr. Slatnar v Ljubljani**, Erjavčeva cesta št. 1.

2 ali 3 kolarske pomočnike

takoj sprejme

Franz Zanoškar, kolarski mojster
V Ljubljani, Rimska cesta št. 5.

Steckenpferd- lilijino mlečno milo

Za kožo najmilejše milo.

Češko posteljino perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9'60, boljše vrste K 12'—, belo puhasto naskubljeno K 18'— K 24'—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30'—, K 36'—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Plzen, Češko.

Ortopedično zdravilni zavod

v katerem se zdravi pod nadzorstvom **dr. Ivana Oražna** **raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja** itd. se nahaja

na Turjaškem trgu št. 4, 1. nadstropje

Pojasnila daje **dr. Ivan Oražen** ob svojih ordinacijskih urah od 9. do 10. dop. in od 2. do 3. pop. v **Wolfvih ulicah št. 12.**

Zavod je odprt tudi o velikih počitnicah.

Tiskarna knjig in umetnin
A. Slatnar, Kamnik
se priporoča za v njeno stroko spadajoča naročila. Izvršitev lična. Cene zmerne.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice
izdeluje ter razpošilja

prva sisaška tvornica tamburice
J. Stjepušin, Sisek (Hrvatsko)

Odklikovana na Pariški izložbi leta 1900, ter
na Milenijski izložbi leta 1896.

Razun tamburice in skladb za tam-
burice imam razna glasbila kakor:

gosli, citre, kitare, mandoline,
harmonike, okarine itd.

za katere se pošlje po-
seben cenik s slikami.

Veliki ilustrovani cenik vsakemu
zastonj in franko.

V isti tvornici izhaja strokovni
tamburaški list „TAMBURICA“ mesečno jedenkrat in stane z
glasbeno prilogo 8 kron na leto.

Čudež industrije!

New-Jork in London nista prizanašala niti
evropski celini ter je velika tovarna srebrnine
prisiljena oddati vso svojo zalogo zgolj proti maj-
hnemu plačilu delavnih moči. Pooblaščen sem
izvršiti ta nalog. Pošiljam torej vsakomur sle-
deče predmete le proti temu, da se mi povrne
gl. 6-90 in sicer:

- 6 kom. najfin. nam. nožev s pristno angl. klinjo;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih vilic iz enega kosa;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih jedilnih žlic;
- 12 kom. amer. pat. srebrnih kavnih žlic;
- 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za juho;
- 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za mleko;
- 6 kom. ang. Viktorija čašic za podklado;
- 2 kom. efektnih namiznih svečnikov;
- 1 kom. cedilnik za čaj;
- 1 kom. najfinejša sipalnica za sladkor.

42 komadov skupaj samo gl. 6-90.

Vseh teh 42 predmetov je poprej stalo gl. 40 ter jih
je moči sedaj dobiti po tej minimalni ceni **gl. 6-90.**
Američansko pat. srebro je znano, skoz in skozi je bela
kovina, ki obdrži bojo srebra **25 let**, za kar se garantuje.
V najboljši dokaz, da le-ta inserat ne temelji na **nika-**
kršni slepariji, zavežujem se s tem javno, vsakemu,
kateremu ne bi bilo blago všeč, povrniti brez za-
držka znesek in naj nikdo ne zamudi ugodne pri-
like, da si omisli to krasno garnituro, ki je posebno
prikladna kot prekrasno

ženitovanjsko in priložnostno darilo

kakor tudi za vsako boljše gospodarstvo.

Dobiva se **A. Hirschberg-a** eksportni hiši amer.
edino le v **L. Hirschberg-a** pat. srebrnega blaga
na Dunaji II., Rembrandstr. 19 L. Telefon 14597.

Pošilja se v provincijo proti povzetju,
ali če se znesek naprej vpošlje.

Čistilni prašek za njo **10 kr.**

Pristno le z zraven natisnjeno varst-
veno znamko (zdrava kovina).

Izvlaček iz pohvalnih pisem:

Bil sem s pošiljateljico krasne garniture jako za-
dovoljen. **Oton Bartusch, c. in kr. stolnik v 27. pešpolku v Ljubljani.**

S pat. srebrno garnituro sem jako zadovoljen.

Tomaž Rožanc, dekan v Mariboru.

Ker je vaša garnitura v gospodinjstvu jako koristna,
prosim, da mi pošljete še jedno.

Št. Pavel pri Preboldu. Dr. Kamilo Böhm, okrožni in tovarniški zdravnik

S poslanim namiznim orodjem sem zelo zadovoljen.

Sarajevo, 22. oktobra 1904.

Mihail Kovačević, ravnatelj pomožn. uradov dež. pri vladi v Sarajevu.

Surovo maslo, jajca in maslo

kupuje

Vincenc Bujnošek

trgovina z delikatesami na Dunaju

XVI/2, Lerchenfeldergürtel Nr. 7.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:

kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od
vsakega in jih obrestuje

Denarni promet
v letu 1907:

kron 5.500.000

po **4 1/2 %**

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar,
ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 %
ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop.**
in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborna zalogo vsakovr-
stnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Le „Zvezdna cikorija“

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnica:

2.000.000 K

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po **4 1/2 %**

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Podružnica v Celovcu

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Prva češka splošna delniška družba na življenje.

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

- a) Za slučaj smrti.
- b) Za slučaj smrti in doživenja.
- c) Zavarovanje dote in oprave nevest.
- d) Moderno zavarovanje s sočasnimi obrestovanjem vseh vlog.

- e) Moderno zavarovanje s sočasnimi zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- f) Najrazličnejše kombinacije zagotavljenj pokojnine.

Edina slovanska delniška življenska zavarovalnica.

Glavno zastopništvo za slov. dežele v Trstu ulica Torre, bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovca z zlatino in srebrnino. Eksport.

Ceniki zastonj in poštnine prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-
čistilno sred-
stvo!

SEYDLIN

Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobl
se
povsod

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

- Kubična knjiga**
ali hitri računar za trgovce z lesom (na staro mero) K 3-20, s poštnino 10 v. več.
- Kubična računica**
(II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.
- Nova kubična knjiga**
ali hitri računar za trgovce z lesom, po novi decimalni ali meterski meri. V platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

~ iz pristnega angleškega blaga. ~

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Ludovik Widmayer v Ljubljani

eljeva cesta št. 3. Ustanovljena obrt od leta 1828.

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu & poprej skoz 24 let na Bregu številka 10.

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo bališče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroce, žimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

~ Zaloga papirja, ~
pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamo- in žito-
največjo zalogo čistilnic, mlatilnic, gepelnov in
preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
grobnihih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Velika zaloga zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih ur, vsakovrstnih optičnih predmetov. Zlatnine in srebrnine. ~ Cene nizke.

Genovniki zastonj in franko.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otroških čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za, tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte
povsod

„Naš List“

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega sistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske priprave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastonj.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Zahtevajte „Naš List“ v gostinah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada
št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog

K 11,060.929-20

Upravno premoženje kmetske

posojilnice 31. dec. 1906

K 11,325.728-62.

Denarni promet

K 50,486.935-14

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.